

Taras Kermauner – eksistencialist

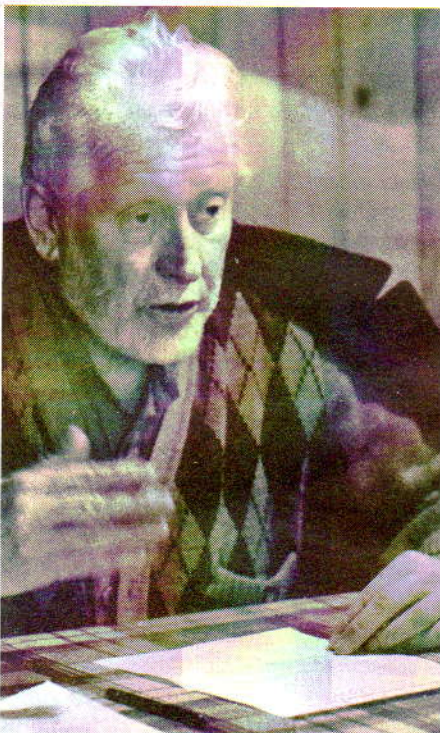
Boj brez upanja na zmago

Veljko Rus

Bil je najizrazitejši eksistencialist. Ne po zunanjih znakih, ampak po svoji življenjski drži. Eksistencialist je bil prej, preden je odkril eksistencializem; ta mu je le omogočil samorazumevanje in samopotrditve lastnega življenjskega stila. Da je bistvo slehernika v njegovem bivanju, je demonstriral od vsega začetka z angažiranim pisanjem in še bolj s svojim širokosrčnim druženjem. Bil je intenzivno prisoten v komuniciranju z vrstniki in ne samo z njimi. Prav zaradi tega je imel takšen vpliv na vse, ki so se z njim srečevali. Ni pa bil samo neposreden, ampak tudi odprt za vse, kar ni spadalo v dnevno rutino. Oboje je dajalo poseben čar njegovemu komuniciranju, neko breztežno gostoto, s katero je zapeljeval druge pa tudi sebe. Skratka – Taras je najbolj nazorno demonstriral temeljno eksistencialistično enačbo: esenca je eksistenca (in obratno).

Taras je imel vse predispozicije za uspešno meščansko kariero, ne samo zaradi tega, ker je bil nadarjen in izobražen, ampak tudi zaradi tega, ker je bil komunikativen in urbaniziran. Ni pa prenašal institucionalni-

ziranega življenja. Ni bil nesrečen samo na začetku kariere, ko je bil asistent pri profesorju, ki ga je skušal indoktrinirati z resnicami, ki smo jih že zdavnaj prevzeli, pregnetli in prerasli, ampak tudi desetletje kasneje, ko je bil ravnatelj Drame. Tudi na tem uglednem položaju ni zdržal, ker je čutil, da zaradi pravil, predpisov in ritualov izgublja samega sebe. Bil je pač eksistencialist, ki je neizogibno v konfliktu s

sleherno institucijo, tudi z znanstveno, tudi s kulturno.

Taras je bil med nami tisti, ki je najbolj zavestno stopnjeval konflikte s srednjo generacijo. Dosledno jo je napadal zato, ker se je utapljala v sentimentalni literaturi in real-socialistični umetnosti, namesto da bi se uprla paternalizmu zmagovite generacije. Hkrati je s takšnim medgeneracijskim soočenjem vplival na rast samorefleksije naše kritične generacije, ki je svojo dejavnost usmerjala v emotivno askezo in intelektualno širino.

Na mene je Taras vplival predvsem z – navidez naivnim – geslom: »Boj brez upanja na zmago.« Posamezniki iz zmagovite generacije naših očetov so to gesto razumeli kot nepotrebno junačenje. Mi pa smo pod tem geslom razumeli brezpogojno rezistenco, ki je edini način, da ohranimo lastno integriteto. Vedeli smo, da je to eksistenčna nuja, kajti brez avtonomije pač nismo mogoča avtentična literatura. Vedeli smo, da so sicer vsi boji z generacijo, ki si je prilastila poleg sedanjosti tudi prihodnost, vnaprej zgubljeni, vendar pa je bil boj edini način za ohranitev naše generacijske eksistence. ☺

Prof. dr. Veljko Rus, redni član Slovenske akademije znanosti in umetnosti

V spomin Tarasu Kermaunerju avtorja Mitje Čandra objavljamo na 7. strani.